BULLETIN DE L'INSTITUT ROYAL DES SCIENCES NATURELLES DE BELGIQUE BIOLOGIE, 72-SUPPL.: 259-260, 2002
BULLETIN VAN HET KONINKLIJK BELGISCH INSTITUUT VOOR NATUURWETENSCHAPPEN BIOLOGIE, 72-SUPPL.: 259-260, 2002

Vleermuizenbeleid in Vlaanderen tot en met het "Internationaal Jaar van de Vleermuis"

N. VERWIMP i.s.m. de Vleermuizenwerkgroep van Natuurpunt

Wettelijke instrumenten

Het vleermuizenbeleid in Vlaanderen heeft zich vooral toegespitst op de wettelijke bescherming van vleermuizen. Zo werden volgende wetgevende maatregelen genomen om vleermuizen en hun habitats te beschermen:

Het Koninklijk Besluit van 22 september 1980
Door de uitvaardiging van dit Koninklijk Besluit worden alle vleermuissoorten bij wet beschermd. Dat wil zeggen dat het niet toegelaten is vleermuizen te bejagen, te vangen, in gevangenschap te houden of te doden. Het is eveneens verboden woon- of schuilplaatsen van vleermuizen te beschadigen of met opzet te verstoren.

Het Decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu
Het Natuurdecreet gaf de aanzet tot de effectieve bescherming van de levensgemeenschappen van vleermuizen.

De Habitatrichtlijn (92/43/EEG)
Sedert de goedkeuring van de Habitatrichtlijn (92/43/EEG) wordt naast de wettelijke soortgerichte maatregelen nu ook meer aandacht besteed aan de bescherming van het habitat van vleermuizen. De richtlijn beoogt de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna in Europa.

Om dat te realiseren, werden een aantal gebieden afgebakend. De gebieden maken deel uit van een coherent ecologisch netwerk binnen de grenzen van de Europese Unie, het zogenaamde Natura 2000-netwerk. De aanduiding gebeurde op basis van de aanwezigheid van bepaalde habitats en/of soorten waaronder ook enkele vleermuissoorten (grote hoefijzerneus, mopsvleermuis, Bechsteins vleermuis, meervleermuis, ingekorven vleermuis en vale vleermuis; bijlage II-soorten).

Tevens wordt voor een aantal soorten (bijlage IV-soorten) strikte bescherming opgelegd zowel binnen als buiten het netwerk.

Eurobats
De overeenkomst betreffende de instandhouding van vleermuizen in Europa of "bat-agreement" is een voortvloeisel uit de Bonn Conventie. Het werd opgesteld op initiatief van Groot-Brittannië en is op 4 december 1991 onder meer door België ondertekend.

De overeenkomst beoogt een efficiënte en gecoördineerde aanpak van de bedreigingen van vleermuissoorten in Europa. De overeenkomst betreft alle -zowel Europese als niet-Europese- staten die deel uitmaken van het verspreidingsgebied van de in het verdrag vernoemde soorten. In het verdrag zijn o.a. expliciet de volgende beschermingsmaatregelen aangegeven:

- de bescherming van vleermuizenhabitats (bescherming van rustplaatsen, kraamkolonies en overwinteringsplaatsen);
- een verbod op het gebruik van bestrijdingsmiddelen en houtbehandelingsproducten indien deze schadelijk zijn voor de vleermuis;
- een verbod op het vangen, vasthouden of opzettelijk doden van vleermuizen.

Situatie op het terrein

Met deze maatregelen werd en wordt er meer en meer aandacht besteed aan de bescherming van vleermuizen op het terrein, vooral door de bescherming van hun habitats. Om hieraan een betere invulling te geven werd door de Afdeling Natuur (AMINAL) de opdracht gegeven aan de Universiteit van Antwerpen een soortenbeschermingsplan op te stellen voor vleermuizen. Het plan geeft aanbevelingen voor de bescherming van winterverblijfplaatsen en zomerverblijfplaatsen evenals voor jachtgebieden en landschappelijke verbindingsstructuren.

Sensibilisering

Aangezien vleermuizen een kwalijke reputatie meedragen uit het verleden en een aantal misvattingen nog steeds leven bij het brede publiek wordt er vanuit het beleid toe ook geïnvesteerd in sensibilisering. Zo neemt Vlaanderen al sedert twee jaren deel aan de "Europese nacht van de vleermuis". Door een ver doorgedreven samenwerking tussen de Vleermuizenwerkgroep en de Afdeling Natuur (AMINAL) worden jaarlijks tal van voorlichtingsactiviteiten georganiseerd over geheel Vlaanderen, waarbij het publiek ook in contact komt met vleermuizen, o.a. door geleide wandelingen in forten en mergelgroeven en nachtelijke excursies met vleermuisdetectoren. Hiernaast is er participatie bij de druk van folders over vleermuizen en was er een inbreng bij de speciale uitgave van het tijdschrift "Zoogdier" dat volledig gewijd was aan vleermuizen in Vlaanderen.

Aangezien er van de 18 soorten die in België voorkomen, 14 op de Rode lijst staan is een blijvende aandacht noodzakelijk voor deze diergroep.

Nico VERWIMP
Afdeling Natuur
AMINAL
Koning Albert II-laan 20 bus 8
B-1000 Brussel

Vleermuizenwerkgroep
Natuurpunt
Kardinaal Mercierplein 1
B-2800 Mechelen